

ASiantuntijalausunto

Eduskunnan talousvaliokunta

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta (HE 36/2026 vp)

Päiväys: 23.4.2026

1. Johdanto ja roolimme

- Yrityksemme toimii elintarvikeketjun molemmissa päissä, sekä alkutuotannossa että tavarantoimittajana kaupalle. Edustamme toimijaa, joka on riippuvainen sekä tuotannon jatkuvuudesta että toimivista jakelukanavista kuluttajien tavoittamiseksi.
- Pidämme elintarvikeketjun toimivuutta menestystä yhteisenä etunamme. Suomalainen elintarvikeketju on merkittävä yhteiskunnallinen toimija, jonka kilpailukyky ja kestävyys edellyttävät kuitenkin jatkuvaa kehitystä. Tämän vuoksi suhtaudumme hallituksen esitykseen (HE 36/2026 vp) rakentavasti ja tuemme tavoitetta luoda selkeät säännöt elintarvikemarkkinoille.

2. Näkemykset esitetyistä muutoksista

- Hallituksen esityksen tavoitteet – avoimuuden lisääminen ja neuvottelujen kehitysehdotukset ovat edellytyksiä sille, että voimme rakentaa pitkäaikaisia kumppanuuksia.
- **Kaupan omien tuotemerkkien (PL-tuotteet) rooli ja läpinäkyvyys 4 c §:**
 - Kaupan omat merkit ovat osa nykyaikaista kilpailua, mutta on tärkeää, että tasapaino säilyy kaupan merkkien ja tavarantoimittajien tuotemerkkien osalta.
 - Kannatamme esitystä, joka varmistaa, että kilpailu hyllypaikoista ja näkyvyydestä tapahtuu tasapuolisin perustein. Uskomme, että kuluttajien kannalta paras lopputulos syntyy, kun kaupan omien merkkien rinnalla on tilaa tavarantoimittajien brändeille ja innovaatioille.
 - Selkeämmät säännöt tässä asiassa vähentävät epävarmuutta ja kannustavat investoimaan omiin tuotteisiin sekä tekemään yhteistyötä puolin ja toisin. Tällöin kuluttajalle jää myös valintamahdollisuus kaupassa tuotemerkkien suhteen.

2. Näkemykset esitetyistä muutoksista

- **Tietosuoja ja hallinnollisen taakan keventäminen 4 b §:**
- Pidämme arvokkaana kehityssuuntana ehdotusta, joka selkeyttää tavarantoimittajan ja ostajan välistä tiedonvaihtoa. Liikesalaisuuksien suojaaminen on kestävän ja luottamuksellisen kumppanuuden perusta.
- Uskomme, että keskittämällä neuvotteluissa huomiota enemmän tuotteen laatuun, toimitusvarmuuteen ja lisäarvon tuottamiseen, voimme yhdessä parantaa toiminnan tehokkuutta. Tämä lähestymistapa auttaa vähentämään hallinnollista kuormaa ja edistää sujuvaa, avointa yhteistyötä ketjun kaikissa vaiheissa.

2. Näkemykset esitetyistä muutoksista

- **Sopimusten uudelleenneuvottelu poikkeuksellisissa olosuhteissa 6.1.5:**
- Viime vuosien markkinahäiriöt ovat osoittaneet, että jäykät, pitkäkestoiset sopimukset voivat muodostua riskiksi koko ketjulle. Kokemuksemme Ukrainan sodan aiheuttamasta nopeasta kustannusnoususta osoitti, että molemminpuolinen joustavuus ja kyky neuvotella sopimukset uudelleen kriisitilanteessa olivat välttämättömiä koko ketjun toimitusvarmuuden kannalta.
- Tällaisten ennakoimattomien kriisien, kuten nykyisen kaltaisen geopoliittisen epävarmuuden (esim. Iranin tilanne) kohdalla, olisi perusteltua, että elintarvikemarkkinavaltuutetun roolia vahvistettaisiin puolueettomana arvioijana. Valtuutetun tulisi voida toimia tahona, joka objektiivisesti toteaa, milloin poikkeukselliset olosuhteet täyttyvät ja milloin sopimusten hintaehtoja on välttämätöntä tarkistaa. Tämä loisi tarvittavaa turvaa ja selkeyttä molemmille osapuolille ja vähentäisi pitkittyneitä neuvotteluja kustannuskriisin keskellä.
- Esimerkiksi tämän päivän hinta juuresten osalta on annettu marraskuussa 2024 ja tuolloin oli lähes mahdoton hinnoitella mahdollisen Iranin kriisin aiheuttamaa kustannusten nousua keväälle 2026.

2. Esimerkit Iranin kriisin aiheuttamista kustannuksista

- Tavarantoimittajalle aiheutuneet kustannukset maalis – huhtikuu 2026;
 - Pakkausmateriaali + 23 %
 - Logistiikkakustannus + 19
 - Energia (sis. polttoaineet) + 48 %
 - Lannoitteet + 32 %
- Uusista korotuksista on ilmoitettu touko- ja kesäkuulle 2026

2. Näkemykset esitetyistä muutoksista

- **Huoltovarmuuden vahvistaminen:**
- Pidämme erittäin tärkeänä, että esitys huomioi elintarvikeketjun roolin osana kansallista huoltovarmuutta. Kun koko alkutuotannon ja elintarvikeketjun toimintaedellytykset turvataan selkeillä lainsäädännöllä, varmistamme kotimaisen ruoantuotannon jatkuvuuden ja kaikissa olosuhteissa.
- Ehdotetut muutokset tukevat kestäväää ja kriisinkestävää ruokajärjestelmää, mikä on yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta keskeinen tavoite.

3. Yhteenveto ja esitykset valiokunnalle

- Elintarvikelakiin ehdotetut muutokset tukevat kestäväää liiketoimintaympäristöä. Ne ovat selkeä tapa, joilla vahvistetaan suomalaisen elintarvikeketjun vakautta ja investointikykyä.
- Toivomme, että lain soveltamisessa korostetaan neuvottelujen ja kumppanuuden merkitystä. Laki on työkalu, joka antaa raamit, mutta todellinen laatu ja kilpailukyky syntyvät jokapäiväisessä yhteistyössä koko ketjun kesken.
- Esityksen myötä elintarvikemarkkinavaltuutetun roolin vahvistaminen on perusteltua, jotta epäselvissä tilanteissa on käytettävissä puolueeton arvioija, joka tukee ketjun tasapainoa.

Yhteystiedot

Antti Kuusisto

0400625689

antti@veljeksetkuusisto.fi

